

B. WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICIOBEHEERSING

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om haar taken voort te zetten ondanks financiële tegenvallers. Dit betekent dat de gemeente middelen beschikbaar moet hebben of in de loop der tijd beschikbaar moet kunnen maken om eventuele risico's, als die zich voordoen, op te vangen. Voordat dit weerstandsvermogen bepaald kan worden zullen wij eerst de weerstandscapaciteit en de risico's inventariseren en actualiseren. Het weerstandsvermogen wordt weergegeven in een ratio dat weergeeft in hoeverre de gemeente in staat is de risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit wordt bepaald door de vrij beschikbare middelen die we in kunnen zetten voor eventuele dekking bij het voordoen van risico's. Wij maken daarbij onderscheid tussen een incidentele en een structurele component. Bij het beoordelen van de begroting hanteert de toezichthouder (provincie) voor de algemene reserves het bedrag zoals geraamd per 1 januari van het begrotingsjaar.

Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

- Algemene reserves
 - o Naast de reserve nog nader te bestemmen hebben wij ook een algemene weerstandsreserve. Het is de algemene weerstandsreserve die wij volledig inzetten ten behoeve van de weerstandscapaciteit. De reserve nog nader te bestemmen zien wij als volledig vrij beschikbaar om in te zetten voor andere doeleinden waar de raad over wil beslissen.
- Post onvoorzien (incidenteel)
 - o De post onvoorzien kan incidenteel worden ingezet als weerstandscapaciteit. Gedurende het uitvoeringsjaar 2020 kan dit budget ook worden ingezet voor concrete bestedingsvoorstellen.
- Stille reserves
 - o Niet aanwezig
- Incidentele begrotingsruimte
 - o De incidentele begrotingsruimte is € 2.022,-.

		Stand per 1-1	Incidentele weerstandscapaciteit
Algemene reserve			
	Algemene weerstandsreserve	10.218.502	10.218.502
	Reserve Nog nader te bestemmen	18.772.759	0
Post onvoorzien (incidenteel)		94.472	94.472
Stille reserves		0	0
Incidentele begrotingsruimte		2.022	2.022
Totaal			10.314.996

Structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit
 - o De macronorm komt te vervallen per 1-1-2020. Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb, de macronorm).
 - o De provincie geeft daarnaast aan dat de onbenutte belastingcapaciteit als volgt bepaald moet worden: "De nog onbenutte OZB gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating artikel 12 aanvraag in aanmerking te komen (onder curatelestelling rijk)". Deze richtlijn volgen we.

	Artikel 12 norm	Gewogen gemiddelde OZB tarief Bernheze	Ruimte t.o.v. artikel 12
2020	0,1853%	0,1453%	2.004.047

- Post onvoorzien structureel
 - o Niet aanwezig
- Structurele begrotingsruimte
 - o De structurele begrotingsruimte is € 107.633,-

	Stand per 1-1	Structurele weerstandscapaciteit
Onbenutte belastingcapaciteit	2.004.047	2.004.047
Post onvoorzien (structureel)	0	0
Structurele begrotingsruimte	107.633	107.633
Totaal		2.111.680

Risico's

Kwantificering risico's

Voor de kwantificering van de afzonderlijke risico's maken wij gebruik van:

- de maximale omvang van het risico;
- de kans dat een risico zich voordoet (risicofactor);
- de termijn waarbinnen dit risico verwacht kan worden (tijdsfactor).

Berekeningswijze

Omvang risico (gewogen) = maximale omvang (ongewogen) x risicofactor x tijdsfactor

Soort	Toelichting	Percentage
Risicofactor 1	Hoog	80%
Risicofactor 2	Gemiddeld	50%
Risicofactor 3	Laag	20%
Tijdfactor 1	binnen 1 jaar	100%
Tijdfactor 2	binnen 2 jaar	50%
Tijdfactor 3	binnen 5 jaar	20%
Tijdfactor 4	langer dan 5 jaar	10%

Op basis van deze berekeningswijze zijn de risico's doorgerekend. In de volgende tabellen zijn de risico's weergegeven, gesplitst in incidentele en structurele risico's.

Overzicht incidentele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Heesch-West	828.000	207.000
Vennootschapsbelasting	550.000	137.500
Vlagheide	500.000	400.000
Nieuwe omgevingswet	500.000	200.000
Renovatie Bruijstenhof	500.000	50.000
Startersleningen	60.000	1.200
Bouwgrondexploitatie	3.922.029	3.922.029
Totaal incidentele risico's	6.860.029	4.917.729

Overzicht structurele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Begeleid werken	104.000	10.400
ICT in eigen beheer	0	0

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Algemene uitkering	733.000	183.250
Leerlingenvervoer	52.000	26.000
Bijstandsuitkeringen	100.000	80.000
Minimabeleid	100.000	80.000
Participatiewet	311.000	31.100
WMO (HH/Wvg)	203.000	50.750
WMO 2015	134.000	33.500
Jeugdzorg	396.000	99.000
Regionale ambulancevoorziening (RAV)	15.000	600
Nieuwe omgevingswet	200.000	80.000
Totaal structurele risico's	2.348.000	674.600

Onder het kopje 'Geinventariseerde risico's' ziet u de verdere onderbouwing van de benoemde risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mogelijkheden weer van de gemeente om risico's op te kunnen vangen. Dit vermogen om risico's op te vangen wordt weergegeven door een ratio. Deze ratio is een verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en de geinventariseerde risico's.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (berekende risico-omvang) en wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal/ratio.

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van de onderstaande waarderingstabel, gebaseerd op de uitgangspunten van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR):

Ratio	Betekenis
> 2	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Wij streven naar een Voldoende (ratio minimaal 1,0 (100%); maximaal 1,4 (140%)).

	Risico	Weerstands-capaciteit	Ratio	Aanpassing capaciteit	Aanpassing Ratio
Incidenteel	4.917.729	10.314.996	210%	5.717.581	116%
Structureel	674.600	2.111.680	313%	2.111.680	313%
Totaal	5.592.329	12.426.676	222%	7.829.261	140%

De ratio voor het totaal mag maximaal 1,4 of 140% bedragen.

De bandbreedte van het weerstandsvermogen is op basis van deze risico-omvang tussen de € 5.592.329,- (1,0 x risico-omvang) en € 7.829.261,- (1,4 x risico-omvang).

Wij constateren dat op basis van de inventarisatie risico's en de weerstandscapaciteit, het weerstandsvermogen "uitstekend" is. Op dit moment is het overschot op de weerstandscapaciteit namelijk € 4.597.415,- (€ 12.426.676 -/- € 7.829.261) om op 1,4 uit te komen. Als blijkt dat dit bij de jaarrekening 2020 nog steeds het geval is dan verlagen wij de algemene weerstandsreserve ten gunste van de reserve nog nader te bestemmen tot het niveau van 1,4 (140%).

Programma Bestuur en ondersteuning

Taakveld: Beheer overige gebouwen en gronden

Exploitatie bedrijventerrein Heesch-West (incidenteel € 828.000,-) (risico 2 en tijd 2)

Voor de eerste fase wordt naar behoefte 50 hectare ontwikkeld. Voor een latere fase wordt 30 hectare doorgeschoven en wordt vraaggericht uitgegeven. Dit gedeelte is eerder afgewaardeerd naar een agrarische grondwaarde van € 6,- per vierkante meter. Voor toekomstige verliezen hebben wij reeds een verliesvoorziening getroffen van € 5,2 miljoen.

Voor overige ondernemersrisico's noemt de gemeenschappelijke regeling in haar begroting een aantal gevoeligheden zoals verlaging van prijs, vertraging uitgifte en kostenstijging. Het risicoaandeel hiervan afgeleid voor onze gemeente kan worden gesteld op € 0,82 miljoen.

Taakveld: Overhead

Begeleid werken (structureel € 104.000,- betreft begrote subsidie) (risico 2 en tijd 3)

In Bernheze hebben wij fte in dienst op basis van Begeleid Werken vanuit de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De medewerkers hebben hierdoor het voordeel dat zij een salaris ontvangen conform de van toepassing zijnde arbeidsvoorwaarden. Als financiële tegemoetkoming ontvangt de gemeente een loonkostensubsidie (± € 104.000,-) ter gedeeltelijke vergoeding.

ICT in eigen beheer (vooralsnog 0)

Na het besluit om te stoppen met de ICT samenwerking BLOU zijn we, onder de noemer Bernheze van A naar I, gestart met een alternatief traject. Dit traject bestaat uit een drietal sporen in de vorm van het extern onderbrengen van de techniek, het versterken van de informatie organisatie en het projectmatig acteren op nieuwe ontwikkelingen.

Met betrekking tot het eerste spoor, het extern onderbrengen van de techniek kunnen we, op basis van de eerste zes deeltrajecten de verwachting uitspreken dat dit spoor past binnen de toekende financiële ruimte. Voor het tweede spoor zijn we bezig met het in beeld krijgen van de toekomstige formatie. Vooralsnog gaan we er vanuit dat dit past binnen de middelen zoals opgenomen in de meerjarenbegroting.

Taakveld: Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Algemene uitkering (structureel € 733.000,- of ± 30 punten) (risico 2 en tijd 2)

Het algemeen principe van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is dat de gemeente gelijk "de trap op en af gaat" met het rijk. Kenmerkend voor de "trap op, trap af"-systematiek is de voortdurende bijstelling van het accres door de koppeling aan de – veranderende - stand van het Totale netto uitgavenkader. Extra uitgaven, bezuinigingen, mee- en tegenvallers op de rijksbegroting hebben in deze systematiek directe invloed op de omvang van het gemeentefonds. De gemeente heeft daarmee geen invloed op de hoogte van de algemene uitkering. Daarnaast zal per 1 januari 2021 een herijking van de verdeling van het gemeentefonds plaatsvinden wat tot een structureel voor- of nadeel kan leiden. De gemeente Bernheze volgt met de ramingen volledig de circulaire die het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitbrengt. Indien de inkomsten uit de algemene uitkering lager uitvallen dan geraamd, kan dit tot (structurele) begrotingstekorten leiden. Wij monitoren de ontwikkeling binnen het Gemeentefonds voortdurend om snel te kunnen bijsturen.

Taakveld: Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting (incidenteel € 550.000,- risico 2 en tijd 2 (€ 250.000,- + 3 x € 100.000,-))

De fiscale resultaten over de afgelopen jaren zijn nog niet getoetst door de belastingdienst. Het risico bestaat uit de onduidelijkheid van een eenduidige interpretatie van uitgangspunten. Het gaat om de openingsbalans per 1 januari 2016 en de winst & verliesrekeningen van 2016 tot en met 2018.

Programma onderwijs

Taakveld: Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Leerlingenvervoer (structureel € 52.000,-, = 10% v.d. raming) (risico 2 en tijd 1)

Het leerlingenvervoer betreft een open-einde-regeling. Dit houdt in dat leerlingen die voldoen aan de verordening leerlingenvervoer gemeente Bernheze in aanmerking komen voor een vergoeding van de kosten voor vervoer naar en van school. Vooraf is niet te overzien wie in welke mate hiervan gebruik gaat maken. Zodoende is het niet mogelijk om vooraf te bepalen hoe hoog de kosten voor leerlingenvervoer over een bepaalde periode zullen zijn. Dit brengt een risico met zich mee.

Programma Sociaal domein

Taakveld: Inkomensregelingen

Bijstandsuitkeringen (structureel € 100.000,-; verschil begroting en 7,5% van rijksuitkering) (risico 1 en tijd 1)

Bij de uitvoering van de Wet werk en bijstand (Wwb) doen zich twee risico's voor. Het betreft de ontwikkeling van de cliëntenaantallen en de hoogte van de rijksbijdrage. Allereerst de aantallen cliënten met een bijstandsuitkering: afwijkingen werken direct door in de uitgaven. Het aantal cliënten laat zich niet eenvoudig bepalen. Daarmee zijn de bijstandsuitkeringen een open-einde-regeling.

Ten tweede is de specifieke uitkering ter (gedeeltelijke) dekking van de bijstandskosten een onzekere factor.

Indien gemeenten een tekort hebben op het rijksbudget kan, onder voorwaarden, een beroep gedaan worden op de vangnetregeling. Gemeenten kunnen op dit vangnet een beroep doen als het tekort op de gebundelde uitkering oploopt tot boven de 7,5% (tot en met 2018: 5%), waarbij tekorten tot 12,5% voor de helft worden vergoed en daarboven volledig.

Minimabeleid (structureel € 100.000,- = 10% van kosten minimabeleid) (risico 1 en tijd 1)

Zowel de omvang van de doelgroepen van het minimabeleid als het gebruik van de regeling is geschat o.b.v. het gebruik en ontwikkeling van de kosten van de afgelopen jaren.. Deze prognose is moeilijk op realiteitswaarde in te schatten. Minimaregelingen zijn open einde-regelingen. Dit betekent dat wanneer iemand recht heeft op een regeling. Er een uitkering uit hoofde van die regeling moet plaatsvinden. Door verkeerde inschattingen van de omvang van de doelgroep en het gebruik van die regeling door de doelgroep, kan er sprake zijn van over- of onderuitputting van de budgetten.

Taakveld: Inkomensregelingen en begeleide participatie

Participatiewet – onderdeel klassieke Wsw (structureel € 311.000,- = 7,5% van rijksbudget) (risico 3 en tijd 2)

De Wet op de Sociale Werkvoorziening is in 2015 opgegaan in de Participatiewet. Hierdoor komen er geen nieuwe instroom WSW-ers meer en daalt het aantal WSW-ers als gevolg van overlijden, pensionering en overige uitstroom geleidelijk. Hiermee samenhangend daalt ook de rijksbijdrage.

Het risico bestaat dat deze daling van de rijksbijdrage sneller verloopt dan de afname van het aantal WSW-ers.

Taakveld: Maatwerkdienstvoorzieningen 18+

[Huishoudelijke hulp, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen \(structureel € 203.000,- = 7,5% van begrote uitgaven\) \(risico 2 en tijd 2\)](#)

De risico's worden veroorzaakt door de open-einde-regeling. Voor huishoudelijke hulp loopt daarnaast een onderzoek naar aanleiding van de Algemene Maatregel van Bestuur reële tarieven Wmo. Dit kan tot een verdere verhoging van de tarieven leiden. Daarnaast is de verwachting dat de invoering van het abonnementstarief eigen bijdrage een aanzuigende werking zal hebben waardoor de vraag naar huishoudelijke hulp en hulpmiddelen zal toenemen.

[Wmo 2015 \(structureel € 134.000,- = 7,5% van de begrote kosten\) \(risico 2 en tijd 2\)](#)

Per 1 januari 2015 geldt de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze regeling is te kenmerken als een open-einde-regeling. Daarnaast is de verwachting dat de invoering van het abonnementstarief eigen bijdrage een aanzuigende werking zal hebben waardoor de vraag naar maatwerkvoorziening Wmo zal toenemen.

Taakveld: Maatwerkdienstverlening 18-

[Jeugdzorg \(structureel € 396.000,- = 7,5% van de begrote kosten\) \(risico 2 en tijd 2\)](#)

Hoewel de meerjarenbegroting Jeugd is geactualiseerd op basis van het inkoopplan 2020, kunnen we niet uitsluiten dat de zorgkosten nog verder doorstijgen. Daarnaast vindt er per 1 januari 2021 een wijziging in de financiering plaats van de lichte zorg (lumpsumfinanciering wordt vervangen door p x q-financiering en hanteren reële kostprijzen) wat lokaal tot over- of onderuitputting van de budgetten kan leiden. Ook de jeugdzorg kunnen we kenmerken als een open einde-regeling.

Programma Volksgezondheid en milieu

Taakveld: Volksgezondheid

[Regionale Ambulancevoorziening \(RAV\) \(structureel € 15.000,-\) \(risico 3 en tijd 3\)](#)

In de begroting is de structurele bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RAV op nul gesteld. De kans dat er weer sprake wordt van een gemeentelijke bijdrage lijkt klein. Van de kosten van het Functioneel Leeftijdsonslag (FLO) zou feitelijk 5% voor rekening van de deelnemende gemeenten komen. Aangezien door de RAV is voorgesteld de bijdrage op nul te stellen lijkt de RAV van mening dat zij deze lasten zelf kan dragen. Echter, externe ontwikkelingen als bezuinigingen door het Rijk maar bijvoorbeeld ook kostensaneringen bij de zorgverzekeraars kunnen leiden tot een (hogere) gemeentelijke bijdrage.

Taakveld: afval

[Vlagheide \(incidenteel € 500.000,- risicofactor 1 en tijdsfactor 1\)](#)

Het stadsgewest bouwt de voormalige vuilstort Vlagheide af en draagt deze over aan de provincie. Deze overdracht is uitgesteld met een beoogde overdracht voor 1 januari 2025. De extreem lage rente is aanleiding om een ander moment van overdracht te kiezen. Het eerder verwachte tekort zal wel als voorschot in 2020 worden betaald, maar dit neemt het uiteindelijke risico bij de daadwerkelijk overdracht niet weg. We hebben een voorziening van bijna 100.000 beschikbaar.

Onze gemeente kan als contractgemeente worden aangesproken voor haar aandeel van 2,45% voor aanvullende middelen.

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Taakveld: Ruimtelijke ordening

Nieuwe omgevingswet (incidenteel € 500.000,- / structureel € 200.000,-) (risico 1 en tijd 2)

De huidige wet- en regelgeving wordt vervangen door de Omgevingswet met ingang van 2021. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. De voorbereiding is gestart in projectvorm, maar we beschikken nog niet over een compleet beeld wat dit betekent voor onze bedrijfsvoering. Het zal gevolgen hebben voor de personele bezetting, ICT-voorzieningen en legesopbrengsten.

Taakveld: Wonen en bouwen

Renovatie woonwagencentrum Bruijstenhof (incidenteel € 500.000,-) (risico 2 en tijd 3)

De renovatie van woonwagencentrum Bruijstenhof heeft een risico in zich van vervuilde grond.

Startersleningen (incidenteel € 60.000,- = 10% van boekwaarde) (risico 3 en tijd 4)

Vanaf 1 januari 2014 geldt voor geldgevers van startersleningen een eigen risico van 10%. Dit betekent dat als er een verliesdeclaratie van een starter bij NHG wordt ingediend, de gemeente 10% hiervan voor eigen rekening moet nemen. Onze gemeente verstrekt met ingang van 1 mei 2015 geen startersleningen meer.

Taakveld: Grondexploitatie (inclusief bedrijventerreinen)

Bouwgrondexploitatie (incidenteel € 3.922.029,-)

De hoogte van de risico's van de bouwgrondexploitaties bepalen wij aan de hand van een risicoscan. Aan de hand van een risicoscenario gaan wij er van uit dat de toekomstige opbrengsten met 25% zullen dalen en de verkopen daarnaast met twee jaar vertragen. Op basis hiervan vindt een weging plaats naar kans en tijdsfactor.

Risicomatrix

	RISICO - hoog
GEMIDDELD (hoog 3) Minimabeleid	HOOG (4) Heesch – West Bijstandsuitkeringen Participatiewet WMO (HH en hulpmiddelen) WMO 2015 Jeugdzorg Bouwgrondexploitatie
LAAG (1) Begeleid werken ICT in eigen beheer	GEMIDDELD (laag 2) Algemene Uitkering Vennootschapsbelasting Leerlingenvervoer RAV Vlagheide Nieuwe omgevingswet Renovatie Bruijstenhof Startersleningen
	RISICO – laag

Financiële kengetallen

Het besluit Begroting en verantwoording schrijft een verplichte set van zes financiële kengetallen voor. Naast de kengetallen dient een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie te worden opgenomen.

Daarnaast dienen ook de geprognostiseerde balans en het EMU-saldo in de begroting te worden opgenomen.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote (bedragen x € 1 miljoen, standen per 31 december)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste schulden	49,7	48,1	46,5	44,9	43,2	41,6
Netto vlottende schuld	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Overlopende passiva	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	-0,2	-0,1	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-20,3	-14,4	-12,3	-10,9	-9,9	-9,8
Liquide middelen	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Overlopende activa	-4,2	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Saldo	32,9	36,8	37,4	37,2	36,5	35,0
Totale baten excl. mutaties reserves	79,4	75,3	74,4	75,4	75,9	77,3
Saldo structurele baten en lasten	41,4%	48,9%	50,2%	49,3%	48,1%	45,3%

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In algemeenheid geldt: Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote houdt geen rekening met de door de gemeente verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1 miljoen, standen per 31 december)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste schulden	49,7	48,1	46,5	44,9	43,2	41,6
Netto vlottende schuld	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Overlopende passiva	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Financiële activa incl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	-5,2	-3,4	-3,1	-3,0	-2,9	-2,7
Uitzettingen < 1 jaar	-20,3	-14,4	-12,3	-10,9	-9,9	-9,8
Liquide middelen	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Overlopende activa	-4,2	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Saldo	27,9	33,5	34,3	34,2	33,6	32,3
Totale baten excl. mutaties reserves	79,4	75,3	74,4	75,4	75,9	77,3
Saldo structurele baten en lasten	35,2%	44,5%	46,0%	45,4%	44,4%	41,9%

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen houdt wel rekening met door de gemeente verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen. Dit zorgt voor een lager kengetal dan de reguliere netto schuldquote. Gemeente Bernheze heeft namelijk enkele leningen verstrekt aan deelnemingen, verbonden partijen en woningcorporaties.

De BNG gaat uit van een maximale netto schuldquote van 130%. De netto schuldquote van gemeente Bernheze kan als niet-risicovol worden beschouwd.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Het eigen vermogen wordt hierbij als percentage van het balanstotaal genomen. Onder het eigen vermogen valt bij gemeente Bernheze de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1 miljoen - standen per 31 december)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen vermogen	46,6	40,1	39,9	38,6	38,1	37,9
Balanstotaal	118,5	114,9	114,0	112,1	111,2	110,1
Solvabiliteitsratio	39,3%	34,9%	35,0%	34,4%	34,3%	34,4%

De solvabiliteitsratio per ultimo 2020 bedraagt 35,0%. Na 2020 blijft dit kengetal stabiel. De norm van de VNG is dat deze minimaal 20% mag bedragen.

Grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE's) op balansdatum weer ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties reserves. Een hoge waarde van de grondexploitaties ten opzichte van de totale baten zorgt voor een hoog risicoprofiel. De boekwaarde van de grondexploitaties moet namelijk nog worden terugverdiend via grondverkoop.

Grondexploitaties (BIE's) (bedragen x € 1 miljoen - standen per 31 december)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bouwgronden in exploitatie (boekwaarden)	13,6	10,2	9,4	6,2	3,6	0,4
Totale baten (exclusief mutaties reserves)	79,4	75,4	74,4	75,4	75,9	77,3
Kengetal grondexploitaties	17,1%	13,7%	12,6%	8,2%	4,7%	0,5%

De VNG beschouwt een grondexploitatie van 10% of meer als kwetsbaar. Naarmate de projecten vorderen zal door de toekomstige verkoppen de boekwaarde steeds verder dalen en het kengetal verlagen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele baten en lasten geven een inzicht in de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Saldo structurele baten en lasten (bedragen x € 1 miljoen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totale structurele lasten excl. mutaties reserves	87,3	77,2	74,4	75,5	76,4	77,5
Totale structurele baten excl. mutaties reserves	91,5	76,9	74,5	75,5	76,4	77,8
Totale structurele stortingen in reserves	0,9	0,2	0,4	0,5	0,7	0,7
Totale structurele onttrekkingen uit reserves	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Saldo	4,1	-0,3	-0,1	-0,3	-0,5	-0,3
Totale baten excl. onttrekkingen reserves	79,4	75,4	74,4	75,4	75,9	77,3
Saldo structurele baten en lasten	5,2%	-0,4%	-0,1%	-0,4%	-0,7%	-0,4%

In 2018 is er, op basis van de jaarrekening, nog een ruim overschot op het saldo van structurele baten en lasten, maar vanaf 2019 is dit saldo, o.b.v. de begroting, zo goed als in evenwicht.

De provincie hanteert een ander uitgangspunt voor het bepalen van de structurele begrotingsruimte voor de bepaling van de toezichtsvorm.

Belastingcapaciteit

Voor dit kengetal worden de woonlasten van een gemiddeld huishouden binnen gemeente Bernheze vergeleken met het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurd is een beleidskeuze. Een lagere waarde zorgt voor meer wendbaarheid bij de begroting.

Belastingcapaciteit meerpersoonshuishouden (bedragen in euro's)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A. OZB eigenaar woning	355	360	365	372	379	386
B. Rioolheffing	162	167	171	174	177	180
C. Afvalstoffenheffing	166	180	216	219	223	227

Belastingcapaciteit meerpersoonshuishouden (bedragen in euro's)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
D. Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E. Totale woonlasten (A+B+C-D)	683	707	752	765	779	793
F. Landelijk gemiddelde woonlasten	721	740	740	740	740	740
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde (x 100%)	94,7%	95,5%	101,6%	103,4%	105,3%	107,2%

*) Gemiddelde woonlasten via Coelo (landelijk tarievenoverzicht 2019. Voor alle jaren als uitgangspunt genomen)

Door hogere kosten van het PMD en het wegwerken van het huidige tekort (dat nu uit de reserve wordt betaald) vindt een stijging plaats van het afvaltarief in 2020. We verwachten vervolgens nog verdere stijgende uitgaven ten gevolge marktwerking van de afvalverwerking, waardoor ook het tarief vanaf 2020 een stijging kent.

De gemiddelde woonlasten van 2019 volgens Coelo zijn € 740,-. Coelo maakt geen cijfers bekend van 2020 en verder. De woonlasten van gemeente Bernheze zijn echter wel meerjaarlijks doorgerekend. Daarom komt het kengetal vanaf 2020 boven de 100% uit.

Totaaloverzicht financiële kengetallen

Financiële kengetallen	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	41,4%	48,9%	50,2%	49,3%	48,1%	45,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35,2%	44,5%	46,0%	45,4%	44,4%	41,9%
Solvabiliteitsratio	39,3%	34,9%	35,0%	34,4%	34,3%	34,4%
Grondexploitatie	17,1%	13,7%	12,6%	8,2%	4,7%	0,5%
Structurele exploitatieruimte	5,2%	-0,4%	-0,1%	-0,4%	-0,7%	-0,4%
Belastingcapaciteit	94,7%	95,5%	101,6%	103,4%	105,3%	107,2%